

Ф
і
в
а
й
н
я
й

ПЕРСПЕКТИВИ КОНСОЛІДАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧИЙ АСПЕКТ

Чокова Є.О., студентка 4 курсу, спеціальність 193 Геодезія та
землеустрій, Миколаївський національний аграрний університет;
Науковий керівник – Попов А.С., д. е. н., професор,

н
і
в
а
й
н
я
й
н
і
в
а
й
н
я
й

Консолідація земель у країнах Західної Європи, таких як Нідерланди, Німеччина та Фінляндія, розглядається як універсальний інструмент, який використовується не тільки для поліпшення умов сільськогосподарського виробництва, але й для досягнення ширшого спектра цілей. До таких цілей включають покращення сільськогосподарської інфраструктури, охорону земель та природи, збереження природних ландшафтів, створення рекреаційних зон тощо. Законодавство цих країн дозволяє використовувати процес консолідації для ефективного використання земельних ресурсів, підтримки інших галузей економіки та сприяє гармонійному розвитку сільських територій [1, 2]. Під консолідацією земель розуміється сукупність заходів із землеустрою щодо регулювання структури прав власності на землю шляхом координації дій між власниками та користувачами земельних ділянок призначення з метою формування сталого землекористування та сталого розвитку сільських територій через систему регіонального планування на демократичних засадах за участю громади [3, 4].

Варто зазначити, що здійснення земельної консолідації на рівні окремих країн може зробити внесок у досягнення деяких цілей сталого розвитку та завдань, прийнятих державами-членами Об'єднаних Націй [5]. Заходи з консолідації земель можуть зробити значний вклад у досягнення таких цілей сталого розвитку, як 1.4 «забезпечення рівних прав усіх чоловіків та жінок, особливо малозабезпечених та вразливих груп», 2.3 «подвоєння продуктивності та доходів дрібних сільськогосподарських виробників», 8.3 «підтримка сталого економічного зростання та працевлаштування», 15.1 «збереження та відновлення наземних екосистем та водойм», 15.3 «боротьба з опустелюванням та відновлення деградованих земель» та інших.

Відсутність консолідації земель як важливого інструменту земельної політики в Україні обумовила розробку законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки сільського господарства через консолідацію земель», який покликаний підвищити конкурентоспроможність сільгоспвиробників завдяки об'єднанню роздрібнених земельних ділянок у більші, цілісні масиви та дозволить підвищити ефективність сільськогосподарської діяльності [6]. Згідно з цим законопроектом, консолідація земель є комплексом заходів із землеустрою, які полягають у зміні меж та угідь земельних ділянок, формуванні нових земельних ділянок, припинення існування наявних земельних ділянок з метою уникнення черезсмужжя та забезпечення сталого землекористування. Вказана мета проведення консолідації земель є дуже вузькою і спрямована на усунення лише одного з багатьох недоліків землекористування (далекоземелля, вкраплення, вклинювання, топографічне черезсмужжя та ін.). На додаток треба відмітити, що положення не містять пропозицій як довести чи обґрунтувати ініціаторам консолідації земель, що черезсмужжя є перешкодою формуванню сталого землекористування та раціонального використання земельних ділянок. У законопроекті не передбачені механізми та гарантії, що забезпечують економічну, соціальну та екологічну стійкість, які треба застосовувати у всіх проектах землеустрою з консолідації земель.

Проведений аналіз засвідчив, що даний законопроект як і попередня спроба щодо запровадження консолідації земель закріплена Законом України № 2498–VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» не відповідає «Добровільним керівним принципам відповідального управління з питань володіння та користування земельними, рибними та лісовими ресурсами у контексті національної продовольчої» та кращій міжнародній практиці щодо консолідації земель [7].

Так, законопроект не передбачає можливості об'єднання земельної консолідації з більш широкими потребами місцевого розвитку шляхом комплексного планування розвитку місцевих спільнот на основі консультацій, масової участі та інклюзивності. Запропоновані положення не забезпечують прозорість, проведення консультацій та активну участь широкого кола зацікавлених сторін, не обмеженого лише землевласниками чи офіційними правовласниками. Також, не забезпечується правова база для створення або призначення державної провідної установи чи агентства з проведення консолідації земель, який би мав нести спільну відповідальність за формування політики щодо консолідації земель, управління національною програмою з консолідації земель, а також реалізацію конкретних проєктів землеустрою щодо консолідації земель.

На цей час не розроблено чітких процедур розробки плану перерозподілу земель (зміни меж земельних ділянок та угідь). Також відсутні належні канали для інформування власників землі та землекористувачів про зміни у земельних ділянках. Важливим є також брак ефективних механізмів для обговорення цих змін та оскарження рішень, пов'язаних з перерозподілом земель. Недостатня комунікація та відсутність прозорості у цьому процесі можуть призвести до зниження довіри громадян до державних інституцій та підриву віри в ефективність реформ. Якщо інформація про зміни у межах земельних ділянок не донесена до учасників процесу та ширшої громадськості через місцеві ЗМІ та інші комунікаційні канали, це може спричинити недовіру до консолідації земель як до ефективного інструменту забезпечення сталого землекористування.

Законопроект, який спрямований на запровадження консолідації земель в Україні як одного із заходів із, несе в собі позитивні наміри, але його реалізація, ймовірно, не принесе значних результатів. Основною проблемою, поряд з вище наведеними, є передбачений законопроектом механізм примусової консолідації, який може викликати опір через його суперечність існуючим принципам цивільного права, зокрема принципу свободи договору. Ця нова правова концепція може вступати у конфлікт із загальноприйнятими нормами і підходами в судочинстві, що може призвести до суперечностей та опору з боку судової системи.

Список використаних джерел

- . Попов А. С. Консолідація земель, як інструмент сталого розвитку сільських територій. *Молодий вчений*. Херсон, 2015. № 11 (26). Ч. 2. С. 94–101.
- . Попов А.С. Поняття, зміст і завдання консолідації земель: європейський досвід. *Землевпорядний вісник*. Київ, 2015. № 1. С. 36–40.

3. Попов А. С. Наукові підходи щодо визначення поняття консолідації земель сільськогосподарського призначення. *Землевпорядний вісник*. Київ, 2016. № 3. С. 31–35.

. Попов А. С. Поняття, зміст і завдання консолідації земель: європейський досвід. *Землевпорядний вісник*. Київ, 2015. № 1. С. 36–40.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки с

і 7. Попов А., Мовчан С., Коломієць С., Леженкін І. Формування масивів земель сільськогосподарського призначення як альтернатива консолідації земельних ділянок. *Економічна та соціальна географія*. Київ, 2020. Вип. 84. С.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ЗБІРКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ, СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ
ЗЕМЛЕУСТРІЙ І ТОПОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА
ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ І ЗМІНИ КЛІМАТУ"**

**7 - 8 березня 2024 р.
м. Київ, Україна**

УДК 332.3:528.4:551.583 «364» «366»

Друкується за рішенням Вченої ради факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України, протокол № 8 від 19 квітня 2024 року

Рецензенти:

Євсюков Т.О. – доктор економічних наук, професор;

Кошель А.О. – доктор економічних наук, доцент;

Мединська Н.В. – доктор економічних наук, доцент.

Землеустрій і топографічна діяльність в умовах війни та післявоєнного відновлення і зміни клімату (GEOPOINT - 2024). Збірка наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, студентів та аспірантів (м. Київ, 7-10 березня 2024 р.) / За науковою редакцією проф. Ковальчука І.П. К.: Вид. центр НУБІП, 2024. 223 с.

У збірці наукових праць подаються результати досліджень, присвячених ролі землевпорядкування і топографо-геодезичних та картографічних вишукувань у вирішенні проблем відбудови пошкоджених і зруйнованих російськими військами в період неоголошеної України війни поселень, об'єктів інфраструктури, сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, гідротехнічних, енергетичних, водогосподарських та промислових споруд, природозаповідних, історико-культурних та інших складових навколишнього середовища України. Також висвітлюються питання, пов'язані з дослідженням впливу змін клімату на стан і використання земельних та водних ресурсів.

Для фахівців у сфері геодезії, картографії та землеустрою, екологів, географів, працівників аграрного сектору, природоохоронних установ, органів місцевого самоврядування.

За зміст публікацій, достовірність викладених наукових фактів відповідальність несуть автори.

Відповідальний за макетування і друк: доц. Бутенко Є.В.

I

S

В

N

©Колектив авторів

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024